

A környezetvédelmi termékdíjat érintő rendeleti szintű változások

A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény (a továbbiakban: Kt.) 2009. január 1-jétől életbe lépő változásai elengedhetetlenné tették a végrehajtási jellegű rendeletek módosítását is. A Magyar Közlöny 2008. évi 188. számában jelent meg a 313/2008. (XII. 22.) Korm. rendelet, mely a környezetvédelmi termékdíj-mentesség, a termékdíj visszaigénylésének és átvállalásának, valamint a használt gumiabroncs behozatalának feltételeiről szóló 53/2003. (IV. 11) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Korm. rendelet) módosította, míg csak 2008. december 31-én, a Magyar Közlöny 193. számában került kihirdetésre a 31/2008. (XII. 31.) KvVM rendelettel módosított 10/1995. KTM rendelet (a továbbiakban: KTM rendelet).

Az alábbiakban a Korm. rendelet legjelentősebb változásait foglalom össze az egyes jogintézmények szerint, valamint röviden ismertetem a KTM rendelet alapján 2009. január 1-jétől életbe lépő módosításokat a KT-kódok alkalmazása területén.

A mentességi rendszer változásai

A Korm. rendelet módosításának mentességre vonatkozó változásai a kereskedelmi csomagolás termékkört érintik. A Kt. új 5/E. §-ában bevezette a levonás jogintézményét a kereskedelmi csomagolás „E₁” és „E₂” díjtétele esetében. (A kötelezett a megfizetendő termékdíjből a rá vonatkozó bevallási gyakoriságnak megfelelően levonhatja az újrahasználható csomagolás esetében a termékdíj tétel 100 %-át, amennyiben igazolni tudja az újrahasználható csomagolás visszavételét és újrahasználatát. A továbbforgalmazó esetében azt kell igazolni, hogy a „H” és E₁” díjtétel megfizetésére köteles gazdálkodónak a csomagolás átadásra került. A nem újrahasználható csomagolás esetében, amennyiben az hasznosításra átadásra, illetve hasznosításra került, a megfizetendő termékdíj 85 %-a vonható le.) A Korm. rendelet új 7/C.-7/E. §-ai a kereskedelmi csomagolás levonásához kapcsolódó különös mentességi szabályokat határozza meg. A levonáshoz kötődő mentesülési lehetőséget a Korm. rendelet a mentesség jogintézményeként tárgyalja, azonban ennek a mentességnek az érvényesítéséhez nem szükséges mentességi engedélyt kérni az illetékes hatóságtól, hanem a bevallásban kell a levonáson keresztül érvényesíteni. Lényeges, hogy az újrahasználható csomagolások esetében csak évente egyszer szükséges bevallást tenni, így a levonást is csak ebben a bevallásban szükséges szerepeltetni. Az újrahasználható kereskedelmi csomagolás esetében az első forgalomba hozatal után keletkező „E” termékdíj fizetési kötelezettségből levonható az évben forgalomba hozott újrahasználható kereskedelmi csomagolás mennyisége és a visszavett újrahasználható kereskedelmi csomagolás mennyiségéhez viszonyított arány szerinti „E” termékdíjből származó termékdíj. A levonás jogszerűségének igazolása érdekében a kötelezettnek nyilvántartást kell vezetnie, melynek minimális adattartalmi követelményeit a Korm. rendelet 7/C. § (4) bekezdése tartalmazza. Az újrahasználható csomagolások esetében a korábbi szabályokhoz hasonlóan fel kell venni a nyitókészletet, elkülönítve az új és a használt csomagolóeszközöket. A nyilvántartásban többek között külön kell szerepeltetni az újrahasználható és az egyutas csomagolást, a forgalomba hozott, a visszavett, és a selejtezett csomagolóeszközöket, továbbá meg kell különböztetni az újként történő forgalomba hozatalt, és minden további (nem újként történő) forgalomba hozatalt. A nem újrahasználható csomagolások esetében lényeges, hogy a nyilvántartást anyagfajták szerinti bontásban kell szerepeltetni. Figyelemmel arra, hogy a kereskedelmi csomagolás termékdíja darabalapú, magát a nyilvántartást is darab alapúan kell vezetni. A hasznosított, illetve hasznosításra átadott mennyiségekre vonatkozóan azonban általában nem darab, hanem tömegalapú adatok állnak rendelkezésre. A két mértékegység átváltása érdekében a Korm.

rendelet 4. számú mellékletében tömeg-darab arány került meghatározásra. Figyelemmel arra, hogy az egyes termékek esetében nagy mértékű eltérések is előadódhatnak a jogszabály által meghatározott arányhoz képest, lehetőség van egyéni tömeg-darab arány kialakítására és vámhatóság részére történő bejelentésére is. Az egyéni tömeg-darab arány alkalmazására oly módon van lehetőség, hogy a kötelezett az általa valamely hiteles módon (pl.: mérés, számítás) megállapított jogszabálytól eltérő arányt a jogszabály által előírt minimális adattartalommal (a megfelelő formanyomtatványon) bejelenti és annak nyilvántartásba vételét kéri. Az egyénileg kialakított arányt a kérelemnek megfelelően nyilvántartásba veszi a vámhatóság, melyről a kötelezett értesítésre kerül. Az arányt a levonásnál alkalmazni legkorábban a nyilvántartásba vétel napját követően lehet. Az egyéni arány nyilvántartását legfeljebb egy évre kérheti a kötelezett, melynek letelte után a nyilvántartásból törlésre kerül, azonban természetesen új kérelem benyújtásával ismételten alkalmazhatja az egyéni, számára kedvezőbb arányt. Az egyéni tömeg-darab arányok nyilvántartása új feladatként szintén a Vám- és Pénzügyőrség termékdíj bevallások feldolgozását végző regionális ellenőrzési központjaiban jelentkezik, így az erre irányuló kérelmeket a jövőben ide kell majd beküldeni. Lényeges, hogy ehhez az új jogintézményhez külön ellenőrzési jog, és esetleg jogkövetkezmény is kapcsolódik, amennyiben a vámhatóság meghatározott szabvány szerint a hulladékvalókat műben leellenőrzi a bejelentett arányt, és ha 10 %-nál nagyobb eltérést találhat az ellenőrzéssel megállapított arány és a bejelentett között, alkalmazza a termékdíj hiányos megfizetés miatti szankciókat.

A fentebb részletezett mentességet érintő változások mellett a kereskedelmi csomagolásokat érintően egy további apró, de jelentős módosításra is sor került. A műanyag bevásárló reklám táskára vonatkozó teljes mentesség esetében a Korm. rendelet kifejezetten rendelkezik arról, hogy a kötelezettnek a csomagolás helyén kell teljesíteni a környezetbarát védjegyű termék meghatározott arányban történő felhasználását. Így egyértelműbbé válik a jogalkotó szándéka, miszerint számlán történő átvállalás esetén az átvállaló a hasznosítást koordinálón keresztül megszerzett 80 %-os mentessége mellett a fennmaradó termékdíjat befizetni köteles, arra mentességet jogszerűen nem kérhet, hisz nem a környezetbarát csomagolóeszköz megfelelő arányú forgalmazása, hanem annak csomagolásként történő felhasználása alapozza meg a teljes mentességet.

A Korm. rendelet a mentesség eléréséhez új hasznosítási, begyűjtési arányokat ír elő, azonban ezek az arányok a 2008. évben hatályos normaszöveg mellékletében is szerepeltek, hiszen ott is több év vonatkozásában kerültek a teljesítendő arányok meghatározásra. A csomagolás esetében értelemszerűen csak a tömegalapú és a kereskedelmi csomagolás „H” díjtétele vonatkozásában találhatóak meg hasznosítási arányok, hiszen mindkét „E” díjtétel esetében a levonáson keresztül érvényesíthető a mentesség. Az elektromos és elektronikai termékek vonatkozásában a Korm. rendelet nem tartalmaz hasznosítási arányokat, itt a külön ágazati jogszabályok lesznek irányadóak.

Tekintettel arra, hogy a kereskedelmi csomagolás termékkörön belül megszűnt az „Ú” és a „k” díjtétel, így a Korm. rendelet szabályt állít fel arra vonatkozóan, hogy mi történik a korábban hatályos jogszabályoknak megfelelően kérelmezett, illetve kiadott mentességi engedélyekkel. A Korm. rendelet módosításának 12. §-a szerint a folyamatban lévő ügyek esetében a hatósági eljárást meg kell szüntetni, míg a már lezárt ügyek esetében a kiadott engedélyek 2009. január 1-jétől érvénytelenné válnak. A kérelmezők által megfizetett közigazgatási szolgáltatási díj mindkét esetben visszajár.

Az átvállalás intézményrendszere

A Kt. módosítása némiképp megváltoztatta, kibővítette és átláthatóbb rendszerbe foglalta a termékdíj fizetési kötelezettség átvállalásának jogintézményét, és ennek megfelelően változtatások eszközzése vált szükségessé a végrehajtási jellegű rendelkezésekben is.

A számlán történő átvállalás esetében kifejezésre került, hogy csak a termékdíj egésze, egyben vállalható át. Nagyban segíti a kötelezettek eligazodását, és egyúttal megkönnyíti a vámhatóság ellenőrző munkáját is, hogy a csomagolóeszközt gyártó, illetve forgalmazó általi átvállalás esetén a számla záradék szövegében az átvállalás tényét a jövőben fel kell tüntetni. A legjelentősebb változás a számlán történő átvállalás egyes feltételeinek nem megfelelő teljesítése miatti jogkövetkezmények tekintetében merül fel. Amennyiben az átvállaló a számlán nem a jogszabályban megadottak szerinti záradék szöveget alkalmazza az átvállalás nem valósul meg, az eredeti kötelezett (aki csomagoló) marad a termékdíj fizetésre, bevallásra stb. kötelezett (ez korábban is kiolvasható volt a jogszabály szövegéből, azonban most taxatív módon is kifejezésre került). A hasznosítást koordinálóval való szerződési feltétel nem teljesítése esetén az átvállalás megvalósul, azonban – figyelemmel arra, hogy a szerződések meglétének, érvényességének ellenőrzésére az eredeti kötelezett, mint nem szerződő fél még a leggondosabb eljárás mellett sem képes – az átvállaló, szankció jelleggel az átvállalt termékdíj kétszeresének megfizetésére köteles. A kétszeres mértékű termékdíj megfizetésének kötelezettsége eddig is megtalálható volt a jogszabályban, a változás abban áll, hogy az eredeti kötelezett felelőssége csak a záradék szöveg megfelelőségére terjed ki.

Szerződéssel történő átvállalás esetében a Korm. rendelet bevezeti a szerződések Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (a továbbiakban: KvVM) általi jóváhagyása helyett a vámhatóság által történő nyilvántartásba vételt. A kötelezettek terheinek csökkentéseként és pozitív eredményként értékelhető, hogy az átvállalás maximális időtartama 5 évre emelkedett, és a szerződés megkötésére és nyilvántartásba vételére bármikor sor kerülhet. E szabály különösen kedvező az export célú átvállalások esetében, hiszen a gazdasági események, a megrendelések gyorsan változhatnak, és a korábbi szabályok (a működő kötelezetteknek a tárgyévet megelőző év november 30-ig kellett benyújtaniuk a szerződéseket jóváhagyásra) nem engedtek elég nagyfokú rugalmasságot a tárgyévi változások követésére. A Korm. rendelet azzal, hogy csak Ptk. szerinti gazdálkodó szervezet számára teszi lehetővé a szerződés keretében az átvállalói minőséget, lényegében kizárja a magánszemély általi átvállalást. A nyilvántartásba vétellel egyidejűleg a szerződés minimális adattartalmi követelményeinek meghatározására a korábbi szabályokhoz hasonlóan szintén sor került. A szerződéssel a kötelezettség 2009. január 1. után csak abban az esetben száll át az átvállalóra, ha azt a vámhatóság nyilvántartásba veszi, és ennek tényéről mindkét felet értesíti. A kötelezettség átszállásának napja a nyilvántartásba vételt követő hónap első napja. Emiatt különösen fontos, hogy a nyilvántartásba vétel iránti kérelmeket az érintett átvállaló minél hamarabb előterjessze, hiszen az arra nyitva álló határidő 30 nap, a hatóságnak további 30 nap áll rendelkezésre, és figyelembe véve az értesítéshez szükséges időt is, akár 2 hónapos „késéssel” száll át a kötelezettség. A szerződés módosítására, a nyilvántartásból való törlésre, az átvállalt kötelezettség teljesítésének igazolása, valamint a jogkövetkezmények tekintetében is részletes szabályokat fogalmaz meg a Korm. rendelet. Figyelemmel arra, hogy a Kt. az export célú átvállalás esetében két lehetőséget is biztosít (100 %-os és a rugalmasabb 60 %-os átvállalás) az átvállalási kötelezettség teljesítése vonatkozásában a Korm. rendelet 16. § (7) bekezdésében is külön feltételrendszer került kialakításra, miszerint az első esetben bármilyen mennyiségben történő belföldi forgalomba hozatal, míg a második esetben csak a 40 %-ot meghaladó belföldi forgalmazás alapozza meg a jogkövetkezmények alkalmazását. Az átvállaló nem megfelelő teljesítése esetén a vámhatóság kivetéssel, kétszeres mértékben

állapítja meg a befizetendő termékdíjat. Emellett a hasznosítást koordinálón keresztüli mentesség hiánya is maga után vonja a termékdíj vámhatóság által, kétszeres mértékben történő kiszabását. Látható tehát, hogy a szerződéssel történő átvállalás esetében a feltételek nem maradéktalan teljesítése esetén az átvállaló felelőssége fenti esetekben egyértelműen megállapítható azzal, hogy a Kt. a nem teljesített kötelezettségért főszabályként az eredeti kötelezett helyzetét írja elő (2/A. § (5) bekezdése).

A Korm. rendelet 12. §-a (1) bekezdése átmeneti jelleggel rendelkezik arról is, hogy a 2008-ban hatályos szabályok szerint benyújtott szerződéseket a KvVM jóváhagyja, melyek esetében a vámhatóság által történő nyilvántartásba vétel nem az átvállaló kérelmére, hanem a társhatóság adatszolgáltatását követően hivatalból történik.

A KTM rendeletben szövegszerűen kevés változás történt, a lényeges módosítások elsősorban a mellékleteket érintik. A 14. § módosítása következtében a számla termékdíj tartalmának kötelezett általi elengedhetetlen feltüntetése során, a kézzel való kitöltése esetén a KTM rendelet lehetővé teszi, hogy az idézőjelben szereplő szöveg kiírása helyett, a KT-kód, a szövegre való rövid utalás és az összeg kerüljön feltüntetésre. A KTM rendelet termékdíj köteles termékeket vámtarifaszámos bontásban tartalmazó 4. számú melléklete nem módosult, lényeges azonban, hogy a Kombinált Nomenklátúra alkalmazandó időállapotában változás állt be (2009. január 1-je szerinti rögzített időállapot). A termékek vonatkozásában változás a következők szerint történt. A Kt. értelmező rendelkezései közé került a műanyag bevásárló reklám táskák fogalmának meghatározása, így a KTM rendeletet a jövőben nem érheti az a vád, hogy a törvényhez képest kiterjesztő értelmezést tartalmaz. A másik változás a hűtőközegeket érint (a hűtőközegek esetében a Kt-kód is módosult, a jövőben nem tartalmaz HFC-re, HCFC-re vonatkozó szűkítést).

Figyelemmel arra, hogy a Kt. és a Korm. rendelet új jogintézményeket és új vámhatósági feladatokat is tartalmaz szükségessé vált a rendszeresített formanyomtatványok adattartalmának aktualizálása is, mely alapján a nyomtatványok módosítása elengedhetetlen. A KT-kódok vonatkozásában szintén számos módosítás történt, melyek felsorolása és részletezése meghaladná e cikk kereteit, azonban azok közül néhány mégis kiemelendő. Egyrészt a levonás intézményrendszeréhez új „pénzügyi státuskódok” tartoznak (KT-kód 4-5. jegye), másrészt a KT-kódokat a jövőben nem elegendő hat karakterig megadni. A 2009-es bevallásokban a hetedik jegy, az úgynevezett származáskód megadása is kötelező, melyből egyértelműen kiderül, hogy a kötelezett milyen módon vált azzá. A hetedik jegyből többek között kiderül, hogy a kötelezett saját tevékenysége, vagy esetleg átvállalás során vált kötelezetté, bérnyújtást végez-e, vagy esetleg lehetővé válik a beszerzéskor, készletfelvétellel történő befizető megkülönböztetése is.

VPOP Vámigazgatósága